

Bir Vezir Kapısının Ortakları

L. Sevinç Küçüköglü

Bu bildiri 18. yüzyılın sonlarında Osmanlı Balkanlarında yükselmiş orta sınıf bir vezirin kapı halkına odaklanmaktadır. Gürcü Osman Paşa ilk önemli görevleri olan muhafızlıkları esnasında kapı halkını oluşturmuş, sonrasında valilik görevleri ile kapısı gittikçe büyümüş ve güçlenmiştir. En zirvedeki pozisyonu olan Rumeli Valiliği ardından Osman Paşa'nın kariyeri düşüşe geçmiş, kendisi asi ilan edilmiş, peşine ordular gönderilmiş, kapısındaki askerlerin dağıtılması emredilmiş ve birkaç senelik bir kovalamaca sonunda yakalanarak öldürülmüştür.

Paşa'nın kariyer hikayesini yükseliş ve düşüş olarak ikiye ayırırsak, kapı halkındaki adamları ve askerleri hakkında yükseliş dönemine ait daha az bilgiye ulaşılmaktadır. Ancak düşüş döneminde Paşa'nın merkezle, taşradaki diğer aktörlerle ve kendi kapısındaki adamları ile kurduğu ilişkiler, yaptığı müzakereler yahut çatışmaları konusunda daha zengin bilgilere rastlanmaktadır. Bildiride öncelikle Paşa'nın kapı halkının genel yapısı ve kompozisyonu verilerine yer verilecektir. Bu verilerden hareketle kapı halkı üyelerinin sınıflandırması meselesi ve üyelerin/ ilgililerin kapının patronu ile olan ilişki biçimleri değerlendirilecektir. Ardından Paşa'nın düşüşüne dair kapı kethüdası, delilbaşı ve binbaşı gibi kapı halkı üyelerinin tepkileri ve bu üyelerin diğer merkez ve taşra aktörleri ile olan ilişkileri ele alınacaktır. Son olarak kapılarını kaybeden kapı halkı üyelerinin davranışları üzerine bir kategorizasyon önerilecektir.